

Volgens Carsten Brzeski van ING is het nog te vroeg voor een begrafenisstemming. Maar de reputatie van Duitsland als onverslaanbare sterke man heeft wat krasjes opgelopen. De politieke onzekerheid in Duitsland is samen met de tegenvallende groeidata volgens de econoom een wake-up call. "Politieke stabiliteit en sterke groei zijn geen gegeven."

Joe Kaeser van Siemens is niet alleen maar optimistisch, blijkt later. Grote risico's voor de komende tijd ziet de topman in immigratiestromen naar Europa, klimaatverandering, populisme, de robotisering van fabrieken en verrassend genoeg het kortetermijnperspectief op de financiële markten. Hij spreekt zelf van het 'financiële casino' op de beurs. "Het kan niet zo zijn dat spaarders net zoveel belasting betalen op aandelenbezit als flitshandelaren. Aandeelhoudersactivisten worden steeds slauer."

Voor econoom Schmidt is het laagverhaal van Kaeser over de effectenbeurs slecht onderbouwd. "We weten niet wat de motieven zijn van beleggers om hun aandelen lang of kort te houden. Het is niet goed om te veronderstellen dat we in hun gedachten kunnen treden."

Een vleug patriotisme blijkt Kaeser niet vreemd. Vorige maand presenteerde Siemens een investering in een nieuwe technologiecampus in Berlijn als 'een nationale opdracht'. Onverwacht zegt hij op het Berlijnse congres dat Duitsland in de tijd van de Amerikaanse president Donald Trump een "een plan B" nodig heeft. "Iets van Duitsland first." Hij onderstreept nadrukkelijk geen nationale *Alleingang* te bepleiten. Maar als de grootste economie haar plaats wil behouden tussen de wereldwijde grootmachten China en de VS heeft Duitsland "een eigen positie in de wereld" nodig. "We kunnen niet alleen op Europa vertrouwen."

JOE KAESER,
CEO SIEMENS:

**'VERGEET NIET
DAT WIJ IN
DUITSLAND AL
BEDRIJVEN AAN
HET oprichten
WAREN TOEN
SILICON VALLEY
NOG HELEMAAL
GEEN GARAGES
HAD'**

— Column —

Vertrouwen is helemaal niet weg

Mensen die voor de val van de Berlijnse muur overtuigd communist, stalinist, trotskist, maoïst of marxist waren, bekleden tegenwoordig functies in een samenleving die op andere waarden is gestoeld. Ze zijn eurocommissaris, voorzitter van de raad van toezicht van de AFM, hoogleraar, adviseur van Goldman Sachs of wat dan ook.

Dat mag. Ik neem aan dat er geen instantie bestaat die bijhoudt waar de mensen zitten die er destijds van overtuigd waren dat het kapitalisme onvermijdelijk leidt tot de verelending van de arbeider; dat het bedrijfsleven erop uit is iedereen en alles kapot te maken en dat alleen een door revolutie gezuiverde overheid in staat is om de mensheid te redden. De liberale rechtsstaat is lankmoedig.

Ik moest hieraan denken toen op een congres van institutionele beleggers een vlammend betoog op applaus werd onthaald, dat erop neerkwam dat de maatschappij haar vertrouwen in het bedrijfsleven heeft verloren en dat daarom het doel van (beursgenoteerde) ondernemingen geherdefinieerd moet worden: ze zijn er niet om winst te maken, maar hebben een maatschappelijke taak. De termen 'lange termijn' en 'duurzaamheid' vallen vaak in dergelijke toespraken en geven – net als global warming – toehoorders het warme gevoel in goed gezelschap te verkeren.

Maar volgens mij is het vertrouwen in ondernemingen

helemaal niet weg. Consumenten kopen bij voorkeur babyvoeding van beursgenoteerde producenten. Zij vestigen hun hoop op medicijnen van de farmaceutische industrie. Vol vertrouwen nuttigen zij pizza's, sauzen, ijs en drank gemaakt door multinationals. Zij vertrouwen hun veiligheid toe aan steeds veiliger auto's gemaakt door gigantische ondernemingen. Zij stappen gedachteloos in vliegtuigen gemaakt door wapenfabrikanten. En financiële instellingen? Niemand haalt zijn geld van de bank om het in zijn achtertuin te begraven.

Gebrek aan vertrouwen wordt als argument ingezet door mensen die nooit vertrouwden in de ondernemingsgewijze productie. Zij wikkelen vertrouwen om de stok waarmee ze de hond altijd al probeerden dood te slaan.

PAUL FRENTROP
is expert op het
gebied van corporate
governance